

KIRO GLIGOROV

Nepravilnosti v zvezi z družbeno prehrano in izigravanje predpisov s plačevanjem v naravi

Stevilni so pojavi in dejstva, ki so me prisilila, da opozorim na nepravilnosti v zvezi z družbeno prehrano in oživljanjem nagajevanja z dajatvami v naravi. Dnevni tisk je v zadnjem času take pojave v zvezi z družbeno prehrano ocenil celo kot pozitivne in jih postavljaj drugim podjetjem za zgled.

Po veljavnih predpisih (uredba o gostinskih podjetjih in poslovalnicah) se delavsko uslužbenske restavracije in menze štejejo za gostinske enote in izenačujejo glede na status z gostinskimi podjetji in poslovalnicami. To pa dalje pomeni, da so dolžne voditi svoje poslovne knjige, izkazovati posebej svoje dohodke in imeti do družbene skupnosti iste obveznosti, ki jih samostojno izvršujejo, in voditi ločeno obračun skupnih dohodkov.

Veliko število delavsko-uslužbenških restavracij in menz pa ne posluje po načelih omenjene uredbe. Delavsko-uslužbenske restavracije in menze, katerih ustanovitelji so gospodarska podjetja, uživajo predvsem večje ali manjše beneficije glede plačila svojih stroškov. V zvezi z dajanjem teh beneficij je na terenu velika raznolikost (ker se dajejo v različnih oblikah), tako da bomo z opisom nekaterih primerov poslovanja restavracij lahko najbolje ilustrirali sedanje stanje v tem pogledu.

Delavsko-uslužbenska restavracija tekstilnega podjetja »Ivan Milutinovič« v Zemunu uživa naslednje beneficije:

Restavracija ne plača amortizacije in obresti na osnovna sredstva, ker to plača podjetje na breme skupnega dobička. Porabo vode in električnega toka, kakor tudi najemnine za lokal, plača ustanovitelj, t. j. podjetje na breme svojih režijskih stroškov, to pa pomeni spet v breme skupnega dobička. Stroške za transport živih plača podjetje na breme svojih materialnih stroškov. Od 18 oseb, ki so zaposlene v delavsko-uslužbenški restavraciji, plačuje podjetje 9 oseb (in to nekvalificirane) na breme plač po tarifnem pravilniku, medtem ko plača drugih 9 oseb delavsko-uslužbenska restavracija.

V delavsko-uslužbenški restavraciji kovinsko-predelovalnega podjetja »Saturnus« v Ljubljani plačajo posamezne stroške takole:

Podjetje daje prostore in osnovna sredstva, prevzema nase stroške kurjave, električne energije in vode na breme svojih materialnih stroškov. Daje prevozna sredstva za prevoz živih na breme materialnih stroškov. Knjigovodstvo restavracije vodi podjetje. Prevzema stroške plač za štiri osebe, zaposlene v restavraciji po pol ure dnevno med kosilom (kot strežno osebje). Podjetje razen tega prevzema

stroške plač še za štiri stalno zaposlene osebe v restavraciji, ki jih knjiži v breme skupnega dobička. Podjetje razen tega plača na breme svojega plačnega sklada okrog 30 din razlike med prodajno ceno in lastno ceno za vsak obrok.

Podobno je tudi v beograjskih podjetjih »Anđja Ranković«, »Ležaj«, v tekstilnem podjetju »Partizan« in tobačni tovarni v Ljubljani. Po poročilih je tak položaj glede beneficij, ki jih podjetja dajejo delavsko-uslužbenkim restavracijam in menzam tudi v mnogih drugih podjetjih na ozemlju FLRJ.

Kar se tiče dajatev v naravi, smo ta pojav opazili že prej pri gostinskih objektih, ki so dajali hrano in druge usluge

brezplačno ali po cenah, ki ne ustrezajo niti stvarnim materialnim stroškom. Nekaj podobnega je bilo opaziti tudi pri trgovski mreži na drobno. Brezplačno dajanje ali prodaja blaga zaposlenemu osebju po cenah, ki so nižje od tistih, ki jih plačajo drugi potrošniki, pa se je razširilo v industrijskih podjetjih, v gradbinstvu in v trgovini na debelo. V industriji se v tem pogledu zlasti odlikujejo podjetja, ki proizvajajo blago za široko potrošnjo zlasti živilske stroke. Kakor kažejo poročila zvezne tržne inspekcije, posamezne tekstilne tovarne prodajajo svojim delavcem in uslužbencem kvalitetno blago po znatno nižjih cenah, z izgovorom, da gre za blago z napako. Ne-

kaj gradbenih podjetij na Reki daje svojemu osebju skoraj ves gradbeni material po nižjih cenah. Ko pa gre za večje vsote, tudi na odplačilo (celo kritični material, kot je n. pr. betonsko železo). Zagrebška podjetja za proizvodnjo kruha dajejo svojim delavcem in uslužbencem kilogram kruha na dan popolnoma zastonj. Tovarna »Jugoslavija« v Mariboru daje po pol litra piva na dan tudi brezplačno. Tega nikjer ne evidentirajo, vrednost tako izdanega piva pa znaša 800.000 din na leto!

Najdlje so šla podjetja lesne industrije in trgovine na debelo. Tako so delavci in uslužbenci »Une« iz Bosanske Krupe dobili večje količine drv po 700 din kubični meter. Ka-

ko nerealna je ta cena, vidimo najbolj iz tega, da samo davek na promet znaša za meter dro 600 din. Podjetje »Iskra« iz Zagreba, ki je hotelo nagraditi 20 svojih uslužbencev z brezplačnim potovanjem na Dunaj, je izigralo več zakonskih predpisov. Po naročilu šefa računovodstva so prodali določeno količino drv, a vknjižili so to kot potrošek za izdelavo bakel. Z denarjem, ki so ga tako dobili, so finansirali potovanje na Dunaj.

Podjetja »Žitni fond« iz Bjelovara, Podravske Slatine, Virovitice, Osijeka, Vukovarja itd. so prodajala članom svojih kolektivov in nekaterim vodilnim uslužbencem posameznih ljudskih odborov moko, žito in živalsko krmo po znatno nižjih cenah kakor so prodajne cene. Posamezniki so kupili celo po 1200 kg kornuže.

Podjetje za prodajo sadja in zelenjave na debelo »Sava« iz Zagreba je prodajalo svojim uslužbencem in delavcem grozdje po 5 din, banane pa po 10 din kilogram. Dejstvo, da so nekateri kupili tudi nad 600 kg grozdja kaže, da ne ustreza resnici opravičilo, da gre za pokvarjeno blago.

V vse to so končno pogosto vmešane tudi sindikalne podružnice. Namesto da bi se zoperstavile izigravanju zakonskih predpisov, so podružnice često sprejemale od uprav podjetij blago v dar, od denarja pa, ki so ga dobile iz prodaje tega blaga, so dajale nagrade svojim članom.

Omenjeni primeri kažejo, da se je pozitivna iniciativa plemenitstva Centralnega sveta Zvez sindikatov, naj bi se z organizacijo družbene prehrane v podjetjih omogočila čim cenejša prehrana, začela v praksi spreminjati v sredstvo za subvencioniranje družbene prehrane, ali v instrument različnega nagajevanja ljudi.

Ta praksa ima več negativnih posledic. Pomeni samovoljo, ki je ne moremo z ničemer opravičiti, ustvarjajo se posebni privilegiji za »svoj« kolektivi, na račun skupnosti in vseh tistih, ki izpolnjujejo določene obveznosti. Ta praksa izpodkopa in razdira naše načelo nagajevanja, ki je usmerjeno v to, da vzpodbuja iniciativno delavcev za dvig proizvodnosti dela. Kakšen pomen naj ima potem prizadevanje delavcev, da bi več zaslužili po normi, ali da bi dobili premijo za prihranke, če mu te razne dajatve v naravi nudijo več in brez naporov, kakor pa povečanje zaslužka na temelju učinka. Toda samo tedaj bomo dosegli dejansko izboljšanje življenja delavcev, če bomo dosledno izvajali naša načela nagajevanja, ker bomo s tem večali družbeni proizvod, tisto, kar stvarno lahko delimo in trošimo. Zato se moramo čim bolj odločno boriti proti tej praksi. Ni nam

(Nadaljevanje na 10. str.)

T. TOMIČ

Prve izkušnje o plačnem sistemu

Norme so nizke, komisije pa ne reagirajo

Sedajni sistem plač v gospodarstvu je zasnovan na delovanju več činiteljev, najvažnejše mesto med njimi pripada komisijam za plače v gospodarstvu. V sedanjem sistemu plač je podjetju omogočeno, da delavcu na osnovi delovnih norm za večji delovni učinek izplača večjo plačo. Delovne norme pa določa samo podjetje brez neposredne udeležbe kogarkoli izven podjetja. Podjetja imajo sedaj tudi med letom več samostojnosti pri določanju tarifnih postavk za nova delovna mesta, ker jim ni treba iskati predhodne odobritve ljudskega odbora. Podjetja imajo tako pri formiranju plač več svobode, intervencija države pa je zmanjšana na najmanjšo mero. Ta se javlja samo izjemoma, kadar se ugotovi, da podjetje, namresto da bi ustvarilo večje plače s povečanjem proizvodnosti dela, izkoristi svojo samostojnost pri odrejanju norm za dosego večje plače tudi brez povečanja proizvodnosti dela tako, da določa nizke norme. Komisije za plače so tisti organ, ki nastopa v takih trenotkih z namenom, da bi vzpostavil porušeno ravnotežje med višino plač in ostvareno proizvodnjo.

Novi plačni sistem je v veljavi že pol leta. Njegove pozitivne lastnosti so se že odrazile na večji zainteresiranosti delavcev in podjetij za večjo proizvodnost dela. Na dan pa so prišle tudi njegove slabše strani. Vse več je takih podjetij, v katerih se norme povprečno visoko izpolnjujejo in s tem ustvarjajo znatno višje povprečne plače kakor znaša tarifna postavka, ki predstavlja plačo za normalni učinek v osmurnem delovnem času. Podjetja redkokdaj, ali skoraj nikoli, ne spreminjajo norm, da bi jih dovedla v sklad s tarifnimi postavkami. To pa predvsem zato, ker notranje sile v delovnih kolektivih ne delujejo za vzpostavljanje novih norm. Zato je bilo že do-

volj razlogov, da komisije za plače stopijo v akcijo. Vendar teh razen redkih izjem, skoraj ni občutiti na terenu. Ne spremljajo gibanja plač in norm, ne vodijo potrebne evidencije, ne opravljajo potrebne ekonomske analize in do danes ni znan primer, da bi katera izmed njih zahtevala revizijo norm.

Posledic takšnega stanja ni težavno dognati. Norme se bodo vse bolj presegale iznad razumne mere, a plače bodo rastle nesorazmerno bolj kakor proizvodnja, namesto, da bi bilo obratno. Norme ni treba spreminjati pogosto, delavci morajo vedeti s čim lahko računajo. V daljših časovnih razmakih pa je treba norme vskladiti z razvojem proizvodnosti dela, revidirati jih, da bi bile pobuda za nadaljnji dvig proizvodnje. Ob koncu leta, ki predstavlja konec nekega razdobja, je nujno premisliti realnost došedanjih norm in jih določiti tako, da bodo nova vzpodbuda za nov dvig delovne proizvodnosti.

Po sprejetju tarifnih pravilnikov in pravilnikov o normah, pri čemer so se popolnoma angažirale, pa se komisije niso znašle v nadaljnjem delu. Čeprav posli komisijski zahtevajo stalno in sistematično delo, imamo skoraj splošen pojav, da delajo kampanjsko in pričakujejo naloge od zgoraj. Preprosto ne vedo, kaj naj delajo, kadar vse je posledica pomankanje strokovnega aparata v komisijah, ki bi moral stalno spremljati gibanje plač in norm.

Komisije za plače imajo vrsto nalog, zato je za njihovo izpolnjevanje potrebno več strokovnih uslužbencev, katerim bi bile te naloge izključna in edina dolžnost. Zato je v predpisih o komisijah za plače v gospodarstvu tudi določeno, da imajo te svoj strokovni aparat, ki je organizacijsko samostojen v okviru administracije ljudskega odbora.

V praksi pa so stvarni popolnoma drugačne. Kaže, da imajo tudi

ljudski odbori posle komisijski za plače v gospodarstvu za kampanjske. S tem lahko pojasnimo dejstvo, da so se skoraj vsi ljudski odbori dobro zavzeli za izdajanje tarifnih pravilnikov in so za to delo odredili večidel svojih strokovnjakov, medtem ko po drugi strani za stalne posle komisij za plače niso razen sekretarja komisije dali nobenega uslužbenca, ponekod so pa tudi sekretarju komisije naprtili druge posle, ki v glavnem nimajo nikakih zvez s plačami. So primeri, da je sekretar komisije hkrati tudi šef biroja za posredovanje dela, pravni referent, pa celo personalni šef ljudskega odbora.

Tako stališče, ki je bilo očito tudi pri organiziranju aparata ljudskih odborov novih okrajev, je samo dokaz več, da mnoge nepravilno pojmujejo vlogo komisij za plače in njen pomen za zagotovitev pravičnega funkcioniranja plačnega sistema. Vključevanje njihovih poslov v sekretariat za delovne odnose pa razen tega dokazuje, da se značaj teh poslov napačno pojmuje.

Potrebno je upoštevati, da bo plačni sistem v gospodarstvu zahteval okrepitev komisij za plače in njihovega strokovnega osebja. Zato bo treba v prihodnje norme izpopolnjevati in čim bolj izvajati premiranj, pa tudi uvajati različne sisteme v posameznih gospodarskih panogah. Tarifne pravilnike moramo izpopolnjevati, zlasti pa moramo izboljšati način odrejanja tarifnih postavk. Vse to ne bomo mogli opraviti brez stalnega strokovnega uslužbenkega aparata komisij.

Komisije za plače morajo razen tega okrajniti ljudskim odborom zagotoviti osnove za izvajanje določene politike plač, pa tudi za izvajanje gospodarske politike na področju okrajaj. Potem ko vsako njihovo zapostavljanje pomeni zapostavljanje koristi širše skupnosti, hkrati pa tudi koristi določene skupnosti komun.

DRUŽBENO UPRAVLJANJE

Potrošniški sveti v naši trgovski mreži

Ob robu prvih izkušenj

V zvezi z ustanavljanjem in delom potrošniškega sveta so nekatere stvari, pri katerih se moramo še malo zadržati.

Po poročilih, ki smo jih dobili z različnih strani, se pojavlja kot sporno vprašanje tudi to, kako in kje je treba voliti potrošniški svet. Nekateri to opravljajo na zborih volivcev, drugi na sestankih organizacij Socialistične zveze, so pa tudi predlogi, naj bi člane sveta imenoval ljudski odbor na predlog zbora volivcev ali društvenih organizacij. Pri tem je najvažnejše to, da dosežemo, da se bodo državljani seznanili z nalogami in delom potrošniškega sveta. Razen tega pa moramo skrbeti, da bodo potrošniki nekemu vsekakor dajali račun o svojem delu.

Smisel potrošniškega sveta zahteva sam po sebi, da obstaja tudi v trgovskih poslovalnicah, ki so v sklopu podjetja. Potrošniki bodo mogli samo tako nuditi pomoč trgovskim poslovalnicam in podjetjem, pri katerih se oskrbujejo in poznajo njihovo delo.

Napačno je, da ponekod čakajo z uvedbo potrošniških svetov, dokler ne izvrše »reorganizacije« trgovske mreže. Ne moremo razumeti tudi tega, zakaj v Varešu gledajo na potrošniške svete in na udeležbo potrošnikov v razdelitvi dobička kot na dve nasprotujoči si stvari. V obeh primerih pa gre za ukrepe, ki dopolnjujejo, ne pa izključujejo drug drugega.

Ni treba pričakovati, da nam bodo sedaj potrošniški sveti uredili cene in čez noč dvignili življenjski standard. Na višino cene vpliva vrsta čimteljev, o čemer smo zadnji čas veliko govorili. Ne bi bilo prav, če bi dejavnost potrošniškega sveta merili samo po tem, koliko je znižal cene, čeprav je kontrola gibanja cen tudi njegova naloga.

Nepravilnosti v zvezi z družbeno prehrano

(Nadaljevanje z 9. str.)

jasno, zakaj organi oblasti ne intervenirajo, ko gre očitno za nezakonite pojave.

Treba je, da nas pravilno razumete. Iniciativa, da se izboljša prehrana z organiziranjem delavsko-uslužbenških restavracij, je popolnoma na mestu. In mestu je tudi zahteva, naj se take ustanove ne bi štele za komercialne ustanove in da se oprostito obveznosti plačanja raznih vrst davkov. Toda med tako razumljivo in pomembno zahtevo pa med prakso, o kateri

Zagreb: Izvolitev potrošniških svetov in reševanje spornih vprašanj

V Zagrebu so imeli občinski odbori Socialistične zveze plenarne sestance, na katerih so razpravljali o bodočem delu potrošniških svetov, o načinu njihove izvolitve in o tem, v katerih trgovskih poslovalnicah in podjetjih naj bi jih takoj organizirali. Različnega mišljenja so namreč glede vprašanja, ali naj svete volijo na zborih volivcev ali na množičnih sestankih osnovnih organizacij Socialistične zveze. Večina meni, da je treba potrošniške svete izvoliti na sestankih osnovnih organizacij, ker se ti sestanki sklicujejo bolj pogosto kakor zbori volivcev in bodo tako imeli svetli in tesnejši stik s potrošniki. To mnenje zastopajo tudi predstavniki mestne trgovske zbornice. Nekateri občine pa so vendarle sklenile, da bodo volili svete na zborih volivcev.

Drugo vprašanje, o katerem so razpravljali, se je tikalo načina volitve svetov v čistih podjetjih, ki imajo svoje prodajalne na ozemlju več občin, ali pa sta v mestu samo eno ali dve podjetji iste stroke kakor na primer podjetje s kurivom.

Sklenili so, da se svet takega podjetja ustanovi v tisti občini, kjer je sedež ali uprava podjetja, v ta svet pa delegirajo člane proporcionalno vse občine, v katerih so prodajalne takega podjetja. Podobno se storili pri podjetju za kurivo, pri tržnici na Dolcu in veleblagovnici »Narodni magazin«.

Na občinskih plenarnih organizacij Socialistične zveze so razpravljali še o nekem drugem vprašanju. To so prodajalne kmetijskih združenj. Zaradi velike oddaljenosti proizvajalci, člani združenj ne morejo nadzirati dela svojih prodajalnic in poslovođij. Zato mislijo, da bi tudi v teh prodajalnah ustanovili potrošniške svete. Trgovinska zbornica in združena zveza bosta skupno sklenili, kako bodo voljeni sveti in prepisali pravila za njihovo delo v teh prodajalnah.

Nekoliko drugačne so rešitve za potrošniške svete v vaških občinah novega okraja Zagreb-

ba, na primer za Samobor, Zelinu, Dugo Selo in druge, zaradi majhnega števila prodajal. Sklenili so, da bodo izvolili za vsako občino samo po en potrošniški svet s tem, da bodo člane za ta svet delegirali iz vseh vasi občine.

Mestni ljudski odbori so že določili, v katerih podjetjih bodo ustanovljeni potrošniški sveti in te zdaj že volijo. Tako bodo v tem mesecu začeli delati potrošniški sveti v vseh občinah, in to najprej samo v trgovinah z mešanim blagom, mesom, sadjem in zelenjavo ter kurivom. Za te stroke imajo potrošniki tudi največ interesa. V podjetjih drugih trgovskih strok bodo volili potrošniške svete kasneje.

Kakor v drugih mestih, je bilo tudi v trgovski mreži Zagreba opaziti določen odpor proti uvedbi potrošniških svetov. Odpor se kaže tudi še sedaj, po mnogih razpravljanjih in diskusijah o nalogah in značaju potrošniškega sveta, pa je že skoraj popolnoma popustil. Nekatera podjetja so že sama zahtevala, naj se čimprej ustanovijo potrošniški sveti, kakor na primer »Konzum«, »Kolonijale«,

»Turpoljaca« in druga. Državljanji so pokazali na dosedanjih sestankih osnovnih organizacij Socialistične zveze, kjer so volili člane potrošniških svetov, veliko zanimanje za njihovo delo. V Zagrebu so tudi prej mnogo razpravljali o trgovini prav zaradi njene slabosti. Meščani so opozarjali na razne nepravilnosti, na velike razlike med cenami kmetijskih pridelkov v pridelovalnih krajih in v mestu, na slabo organizacijo mreže, nezadostno število prodajalnic, na preprodajo blaga namesto oskrbovanje mesta, itd. Ta razpravljanja so dejansko tudi prve konkretne naloge potrošniških svetov, ker pričakujejo državljani od njih, da jim bodo pomagali pri reševanju teh problemov. Tudi trgovska zbornica se zanima za to stvar, zato so sklenili, da bodo takoj po volitvah priredili seminarje za člane svetov. Na teh seminarjih bodo člane potrošniških svetov seznanili s problemi trgovine, s težavami in z ukrepi, ki jih pripravlja zbornica skupno z drugimi organi, da bi odstranili razne slabosti.

Kaj povedo prve izkušnje iz dela potrošniških svetov

Ceprav je pretekla relativno kratka doba, odkar so v Beogradu ustanovili prve potrošniške svete, vendar že sedaj opazimo v njihovem delu pomembne uspehe.

Nekateri od teh svetov so imeli od sedaj po tri do štiri delovne sestance, kot na primer v samostojnih poslovalnicah »Livno«, »Neretva«, »Trešnjavica«, »Kotora«, »Kornišone«, »Stige« in »Bosanka«, na katerih so, potem ko so vsestransko analizirali tudi druga vprašanja, kakor na primer: organizacijo poslovanja, način preskrbe, stanje skladov, višino prodajnih cen, čuvanje blaga in drugo. Bilo je tudi neprijetnih pojavov. Tri poslovođje samostojnih poslovalnic so prijavili gospodarskemu sodišču, ker so se protivili uvedbi potrošniških svetov v njihovih poslovalnicah.

Cene bi bile lahko nižje

Kakor kažejo sprejeti sklepi, je večina potrošniških svetov takoj opazila, da pretirano navijajo cene tudi tistim živilom, ki se ne kvarijo tako hitro. V večini samostojnih poslovalnic se je gibal marža za posamezne artikle tudi do 30%.

V samostojni trgovski poslovalnici »Kotora« je potrošniški svet odkril, da so maržo zaračunavali od 10 do 20%. Tako so riž, ki mu je nabavna cena znašala 130 din za kilogram, prodajali po 230 dinarjev, karamelo za nabavno ceno 310 din po 380 dinarjev, kekse za nabavno ceno 240 din, so prodajali po 300

dinarjev, želatino, ki je imela nabavno ceno 230 din, so prodajali po 300 dinarjev, pralno milo od 123 na 150 dinarjev, itd. Ni nikakega opravičila, da je pri teh artiklih, pri katerih ni velikega razmeta niti kmeta, tolikšna razlika med nabavno in prodajno ceno. Ko so to predočili poslovođji poslovalnice, se je tudi sam strinjal s tem, da bi ti artikli bili lahko tudi cenejši. Svet je sklenil, da se cene znižajo in prepuštili poslovođji, da to stori. Prvo znižanje cen je znašalo povprečno 7%. Svet s tem ni bil zadovoljen, ker so na podlagi knjigovodske evidencije ugotovili, da je zaračunana marža še vedno visoka, in v soglasnosti s poslovođjo so znova znižali cene še za 4%. To znižanje je obsegalo skoraj vse artikle, ki jih ta poslovalnica prodaja. Navedli bomo še nekaj primerov: prodajno ceno konzerviranega paradižnika (pakiranje 5-1) so znižali na 250 dinarjev, limon od 250 na 200, leče od 130 na 90, orehov v lupinah od 180 na 160, keksom od 270 na 190, a vseh vrst mila povprečno za 9% itd.

Ko so v drugih poslovalnicah (»Trešnjavica«, »Kornišone« in »Livno«) poslovođje uvideli

Brez »Naše skupnosti«, glasila Predsedstva Zveznega odbora SZDL Jugoslavije, ne more biti KVALITETNEGA SODELOVANJA IN ODLOČANJA v organih družbenega upravljanja.

TRBOVLJE:

Potrošniki – član poslovalnice ali zadrage

V Trbovljah imajo potrošniške svete že od letošnjega januarja, njihovo delo pa je bilo doslej nekonkretno in predvsem samo simbolično. V začetku so posamezni člani potrošniškega sveta prihajali na posvetovanja, pozneje so pa poslovalnice ostale zopet same.

Potrošniško sodelovanje v trgovini ne bo dale sadov, dokler potrošnik ne bo neposredno sodeloval pri delu svoje poslovalnice. Sedanja uredba zares dovoljuje udeležbo pri dobliki trgovine. Delitev tega »ostanka« med potrošnike pa ni seveda nikakršna novost. Ljudje to reš pozna že več desetletij, še iz časa delavskih konzumov in potrošniških združenj. Potrošniki so se potrošniki s svojimi knjižicami ali zadrage tudi kot člani, katerim ni vseeno, kako postuje njihova poslovalnica. Takrat so se potrošniki s svojimi knjižicami krepko držali svojega konzuma ali zadruge.

O vsem tem potrošniki v Trbovljah živo razpravljajo. M. S.

upravičenost pripomb svojih potrošniških svetov, da je marža znatnega števila artiklov visoka, so prav tako znižali cene približno za 7 do 12%. Za neke artikle so cene še bolj znižali. Tako so cene brezalkoholnih pijač znižali od 300 na 220 din, marmelade od 280 na 240, malinovega soka od 200 na 150 itd.

Napačno bi bilo misliti, da je to znižanje cen v nekaterih trgovskih poslovalnicah začasen ali trenuten ukrep, ali pa, da so si potrošniški sveti prizadevali, da to store za vsako ceno. To stvar je treba pojmovati kot rezultat realno izvršene kalkulacije, ki so jo napravili sveti ob sodelovanju poslovođij in knjigovodij.

Sveti so prav tako posvetili posebno pozornost načinu nabavljanja blaga. Videli so, da so samostojne trgovske poslovalnice, zlasti za sadje in zelenjavo, do sedaj nabavljale skoraj izključno po beograjskih podjetjih na debelo in po individualnih proizvajalcih, ki so to blago prinašali na trg. Na to stvar so sveti opozorili poslovođje in v tem smislu sprejeli več sklepov, da se morajo samostojne trgovske poslovalnice pri nabavljanju sadja in zelenjave bolj neposredno orientirati na kmetijske zadrage, pri nabavi industrijskega blaga pa neposredno na proizvodna podjetja. Tako bi se izognili posredništvu grosistične mreže povsod tam, kjer je to mogoče, kar bi vplivalo na znižanje cene blaga.

(Nadaljevanje na strani 11)